

Tuinen in Beweging

Sofie Hoste

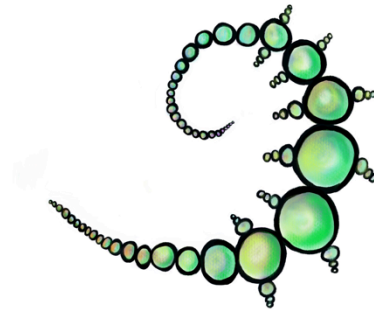
A. Rodenbachstraat 65

3010 Kessel-Lo

0494 98 23 69

info@tuineninbeweging.be

<http://www.tuineninbeweging.be>

Hoe kan je zelf een kleine ecologische vijver aanleggen?

Een waterelement is een grote meerwaarde voor elke tuin, bovendien is het een paradijs voor vele waterdiertjes. Een ecologische meerwaarde waar je bovendien zelf erg veel van zal genieten.

Ik geef je hier een stappenplan dat je helpt als je zelf aan de slag wil in je tuin om een eenvoudige vijver aan te leggen.

I. Ontwerp

Kies de vorm van je vijver. Bij een kleine vijver moet je opletten dat het water niet teveel opwarmt in de zomer (algengroei en niet goed voor de diertjes erin) en dat het 's winters niet dichtvriest tot de bodem. Richtlijn

daarvoor is dat er een plek moet zijn die minstens 80 cm diep is. Daar kunnen waterdientjes in het water overwinteren.

Voor de ligging van je vijver kies je best een plek in de halfschaduw. In de zon krijg je makkelijker algengroei en loopt de temperatuur soms te hoog op in de zomer.

De oevers hebben een zachte helling. Op die manier kunnen waterdientjes makkelijk in en uit de vijver. Je kan ook een schuin houten (loop)plankje voorzien als de wanden toch te steil zijn. Aan de kant(en) waar je waterplanten in de vijver wil zetten, voorzie je best een horizontaal terras dat ongeveer 30 cm onder het wateroppervlak ligt.

2. Uitzetten op het terrein

Zet de vorm van op het tuinplan uit met stokken of met kalkspray (te koop in Banier) zodat je duidelijk ziet waar je moet gaan wegscheppen.

3. Uitgraven

Voor kleinere vijvers kan je met de schup en de kruiwagen en een paar sterke vrienden het klusje klaren. Voor grotere oppervlakken kan je een kraantje huren bij een verhuurfirma. Probeer zoveel mogelijk om de uitgegraven grond in je eigen tuin te verwerken. Er zijn heel veel leuke mogelijkheden daarvoor: een lichte heuvel in het gazon, een kruidenberg, een verhoogde border, ... Reliëf geeft pit aan je tuin, dus je hoeft de grond zeker niet allemaal af te voeren. En bovendien is het ecologisch, goedkoper en makkelijker om het niet af te voeren.

4. Vijverfolie

Kies een duurzame en sterke EPDM, een natuurlijk en ecologisch materiaal gebaseerd op rubber. Dit is ook het materiaal waarmee ze groendaken aanleggen. Let op dat er geen scherpe stenen onder de folie zitten en vooral bij de aanleg dien je op te letten dat je geen gaten maakt. PVC is wel goedkoper maar niet ecologisch, en veel minder duurzaam, ook al zal een verkoper je graag proberen te overtuigen van het tegendeel. De meerprijs voor EPDM is niet zo groot en het milieu zal je dankbaar zijn!

Wat je moet weten bij de aanleg van de EPDM is dat je moet vermijden om te snijden in de EPDM en nadien weer aan elkaar lassen. Deze lasnaden zijn vaak een zwakke plek van de vijver en beginnen te lekken na een tijd. Terwijl het materiaal EPDM zelf gegarandeerd 30 jaar lekdicht is. Dus niet snijden, wel draperen in je vijver. Plooien is niet zo erg.

Voor de berekening van de oppervlakte die je nodig hebt, ga je als volgt tewerk. Bereken eerst de grondoppervlakte van de vijver. Bij een onregelmatige vorm, maak je een rechthoek die de hele vijver zou bedekken. Neem een halve meter extra aan elke zijden voor de randen. Reken altijd iets ruimer, want beter te groot dan te klein. Om de extra oppervlakte die de diepte met zich meebrengt erbij te tellen reken je zowel in de breedte als in de lengte 2 meter extra bij een diepte van 1m. Dus 2 keer de diepte bijtellen bij zowel de lengte als bij de breedte.

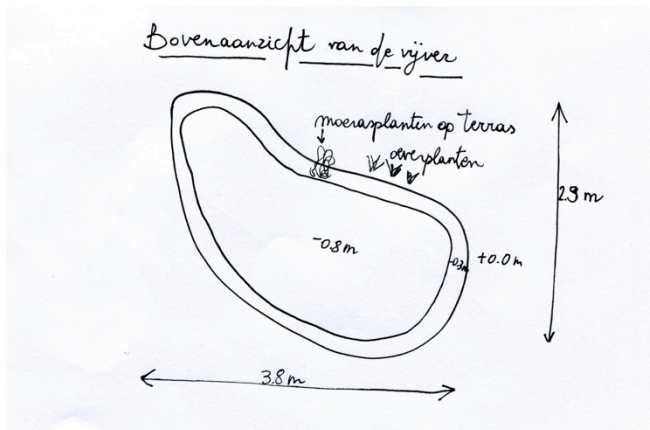
Voorbeeld:

Voor deze vijver op de tekening is de rechthoekige oppervlakte ongeveer 4 m X 3 m.

Met wat extra voor de randen kom je dan op 5 m X 4 m.

Met de diepte van 0,8m op het diepste punt moet de oppervlakte $(5 + 1,6) + (4 + 1,6)$ of 6,6 m X 5,6 m.

Met wat reserve kom je dan op een EPDM folie van 7 m op 6 m.

Je kan EPDM o.a. aankopen bij:

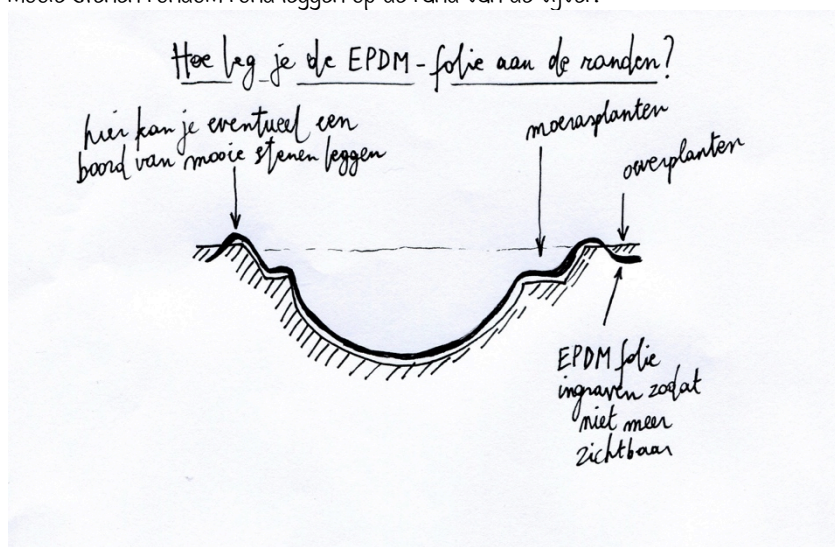
Plastiek Van Wauwe, Staatsbaan 4E, 3210 Lubbeek, tel. 016 62 09 01, www.plastiekvw.be

De prijs bedraagt hier ongeveer € 12 / m² voor EPDM.

Voor deze vijver bedraagt dat ongeveer 504 euro voor de folie.

EPDM koop je op rollen van vaste breedtes.

Hoe leg je deze EPDM? Deze tekening verduidelijkt hoe je de EPDM aan de randen kan ingraven. Je kan het volledig bedekken met aarde, zodat de EPDM niet meer zichtbaar is (want niet zo mooi om zien). Of je kan mooie stenen rondom rond leggen op de rand van de vijver.

5. Aanleg van de terrassen voor de oeverplanten

Maak een horizontale etage van 30 cm onder het grondoppervlak, een plaats waar de moerasplanten kunnen staan en niet naar beneden schuiven. Op de EPDM op de bodem kan je lavakorrels (of grof zand, kiezelsteentjes, schelpjes) leggen afgebakend met (bak)stenen zodat ze niet afschuiven naar diepere delen van de vijver. Zeker als je werkt met fijn materiaal als zand is die afbakening belangrijk. Ik verkies daarom lavakorrels omdat ze minder wegglijden. De lavakorrels of het andere bodemmateriaal kan je kopen in de meeste tuinwinkels.

6. Vullen met water

Regenwater is natuurlijk het meest ecologische maar niet alle planten verdragen de zuurtegraad. Leidingwater bevat meestal meer kalk (meer basisch). Laat het water enkele dagen op omgevingstemperatuur komen vooraleer je start met de aanplantingen. Je kan best eerst vullen met water vooraleer je de randen afwerkt, zo kan de folie zich nog wat 'zetten' met het gewicht van het water erin.

In de zomer zal de vijver af en toe eens moeten bijvullen met water. Dat moet je regelmatig in het oog houden. Als je amfibieën wil dan mag hij niet droog vallen voor juni. Maar met een vijverfolie is de kans daartoe vrij klein dat hij droogvalt.

7. Afwerking van de randen

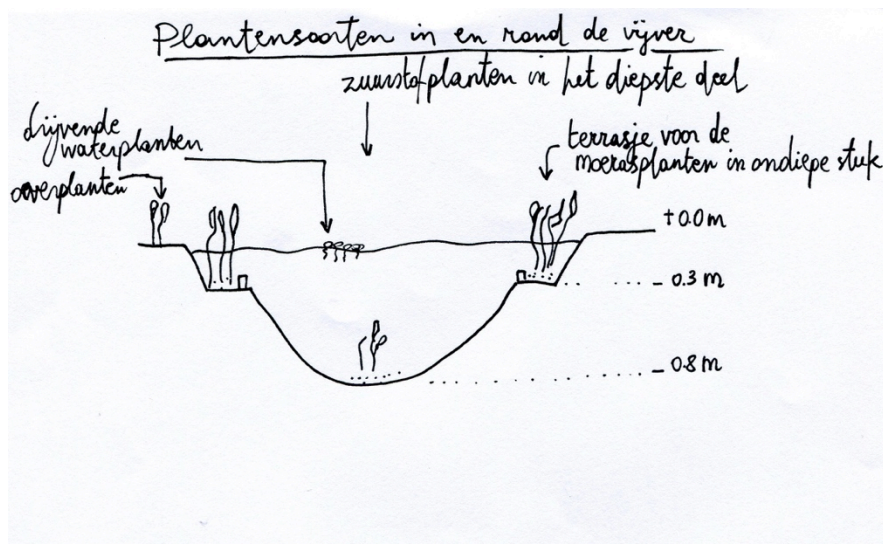
Je kan de EPDM die over de rand gaat ingraven langs de oevers. Daarop kunnen de oeverplanten geplant worden. Je kan ook hier en daar mooie ronde of platte stenen op de rand leggen waartussen de oeverplanten kunnen groeien.

8. Aanplantingen

Je kan waterplanten onderverdelen in vier soorten:

- Oeverplanten. Deze planten verdragen wisselnatte condities: soms nat, soms droog. Deze soorten kan je op de oevers planten (niet in het water, maar ze krijgen water als de vijver overstroomt). Voorbeelden zijn: adderwortel, kievitsbloem, gele lis, siberische lis, moeras-vergeet-mij-nietje, koningsvaren, moerasvaren, beenbreek, gewone valeriaan, langbladige ereprijs, gewone wederik, poelruit,...
- Moerasplanten: Deze planten plaats je op het aangelegde terras aan de rand van de vijver. Deze soorten staan in ondiep water (10-30cm diep) met hun wortels in de modder. Maak op dit onderwaterterrasje een bodem van lavakorrels (of grof zand, kiezelsteentjes, schelpjes) afgebakend met (bak)stenen zodat ze niet afschuiven naar diepere delen van de vijver. Voorbeelden zijn: dotterbloem, grote boterbloem, watermunt (kan woekeren en is niet lekker voor thee), waterdrieblad, wateraardbei, zwanebloem, slangenwortel, scherpe zegge, holpijp, japanse reuzenholpijp, moeraswerderik, kalmoes,...
- Zuurstofplanten. Deze plant je in het diepste deel van de vijver. Leg de wortels in een laagje lavakorrels en fixeer ze met een steen. Voorbeelden zijn: aarvederkruid, gedoond hoornblad, ... Voldoende zuurstofplanten maken een 'pomp' in je vijver overbodig. Maar natuurlijk kan zo'n borrelend bronnetje in je vijver ook heel mooi en gezellig zijn. Maar als je het eenvoudig wil houden (zonder electriciteitsleidingen ed), dan kan het dus ook zonder pomp.
- Drijfplanten. Deze planten leg je gewoon op het wateroppervlak: ze zorgen ook voor schaduw in de vijver en temperen de opwarming tijdens zonnige dagen. Waterlelie is een soort voor grote(re) vijvers, een kleinere soort en alternatief is kikkerbeet.

Plant niet teveel waterplanten in de vijver, want vaak groeien ze erg snel. Kies zoveel mogelijk voor inheemse waterplanten, maar natuurlijk vooral ook voor soorten die jij écht mooi vindt!

9. Dieren

Dieren komen vanzelf naar je vijver. Kikkers, salamanders, libellen in de zomer (poppen in de winter in de vijver), waterkevertjes, schaatsters, ... Veel insecten zoals libellen en waterkevers eten muggenlarven, dus muggen hoef je niet te vrezen rond je vijver, als er een mooi ecologisch evenwicht is gekomen in het natuurlijke biotoop. Onderwater kunnen de nuttige bacteriën groeien in en tussen de lavakorrels, alsook is het een schuilplaats voor waterdierpjes.

Vermijdt vissen in je vijver, het zorgt voor overbemesting (door hun uitwerpselen) waardoor je vijver troebel zal worden. Bovendien verstoren ze vaak het ecologisch evenwicht.

10. Onderhoud

Een goed onderhouden vijver heeft helder water. Je dient (afhankelijk van hoe snel de planten groeien) de natuurlijke neiging tot 'verlanding' tegen te gaan. Een vijver heeft altijd de neiging om dicht te groeien. Daarom verwijder te regelmatig de planten die te overvloedig groeien zodat er voldoende open water-oppervlak blijft. Je kan afgestorven stengels en bladeren maaien vanaf half oktober tot eind november. Voer de plantenresten af. Uitdunnen van bepaalde soorten kan nodig zijn om te vermijden dat ze andere soorten overwoekeren. Af en toe zal je ook ongewenste planten en grassen moeten wieden.

In de zomer zal de vijver af en toe eens moeten bijvullen met water. Dat moet je regelmatig in het oog houden.

In de herfst moet je af en toe afvallen bladeren van naburige bomen uitscheppen. Zodat ze niet verteren in het water.

11. Een houten vlonderpaadje over de vijver

Een vlonder ligt niet in maar over het water. Anders rot het hout te snel. Kies voor een duurzame houtsoort (duurzaamheidsklasse I of II) met FSC-label. Wil je dit ook zelf maken, dan help ik je hierbij ook graag verder op weg.

12. Veiligheid

Als je kleine (klein)kinderen hebt, zorg de vijver dan ofwel afgeschermd is met een hekje rondom rond (bijvoorbeeld een kastankehouten hek van Castanea) of dat je er altijd bij bent als ze in de buurt van de vijver zijn. Veiligheid is prioriteit nummer 1. Boven de esthetiek van het misschien minder mooie afschermingsconstructie. Ook al is de vijver niet diep, door de gladde wanden en de koude temperatuur van het water kan het toch gevaarlijk zijn.

Tot slot. Is een vijver toch niet haalbaar voor jou en/of jouw tuin, dan zijn er nog andere mogelijkheden om een attractief waterelement in je tuin te krijgen:

- Wadi of droogvallende mini-rivierbedding
- regenton
- regenzuil
- een kuip, zinken teil of wijnton
- een mooie waterschaal
- een borrelsteen
- mooie magische flowform waterval
- ...

Op mijn pinterest bord vind je alvast veel ideeën om er iets heel erg moois van te maken!

<https://nl.pinterest.com/sofiehoste/tuin-water-wadi-zwervijver-buitendouche/?eq=water&etslf=5343>

Veel plezier met de aanleg van je vijver!

Als je nog vragen hebt, help ik je graag verder!

Sofie